

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De judiciis & judicialibus. Hoc est de Sententia & re judicata, Executione, Attentatis, Judice, Notario, Advocatis, Procuratoribus, Expensis, & aliis ad materiam judiciorum. Pars II. Relatio Romanæ Curix forensis, ejusque Tribunalium, & Congregationum

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

XVIII. De Sacra Congregatione Rituum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74090)

12 Iumentorum aliqua solutione, pro expeditionibus, aliisque actis, quæ gratis omnino conceduntur, ac fiunt; Quam etiam, circa modum procedendi in forma extrajudiciali, ut de aliis Congregationibus Concilii, & Episcoporum supra dictum est, scribendo scilicet per epistolas familiares Ordinariis locorum, vel Nuntiis Apostolicis, aliisque ecclesiasticis Prælati, ad quos pertineat, tam circa informationes super recursibus, quam circa executionem suorum decretorum, ac resolutionum.

13 Privativam cognitionem hujusmodi controversiarum habet, ad quoscumque alios competentes Judices, appellationum, vel recursuum; 14 Ideoque per ejus decreta, Pontificio oraculo comprobata, inhibitorium est Metropolitanis, ac Nuntiis, aliisque Judicibus appellationis, vel recursuum ab Ordinariis locorum, ne inhibitiones concedant, vel impedimenta præstent; Taliisque videtur præxis inconcussa in specie immunitatis localis, insinuat etiam dicto disc. 2. *Miscellan. Ecclesiast. & tit. de judic. disc. 3. & alibi.*

Secus autem in aliis duabus speciebus immunitatis personalis vel realis, quoniam munus Congregationis propriæ, ac principaliter versatur, in protectione, ac defensione ecclesiasticæ jurisdictionis, & immunitatis, & ne de facto illa usurpetur, vel respectivè violetur à Magistratibus, vel Communitatibus sæcularibus, aut à gabellarum, aliorumque laicalium onerum Appaltatoribus, & exactoribus, ita assistentiam, ac auctoritatem præstando Ordinariis locorum, qui præsertim pro Italiæ moribus, in exiguis, ac pauperibus Ecclesiis, potentiali oppressioni sæcularium de facili subjacent; Secus autem ubi cessante hac oppensione de facto, prætendatur per tramites juris, quod illa causa, vel persona respectivè sit sæcularis, non autem ecclesiastica, ideoque ad forum sæcularem pertineat, juxta eorumdem sacrorum Canonum dispositionem; Sive quod illa immunitas realis de jure competere non debeat; Vel quatenus in substantia competat, ista non controversatur, sed sola quaestio sit super modo, vel super quantitate, aliisque accidentibus, quoniam ista cognitio non prohibetur, immò fieri debet coram ordinariis Judicibus competentibus, cum immunitatis ecclesiasticæ substantiam, vel genus non percutiat; Ideoque debent eis hujusmodi causæ remitti, ut in forma judiciaria per tramites juris decidentur, eo modo, quo aliæ causæ privatæ contentiosæ peraguntur; Potissimè verò, quando oporteat facere probationes per testes, qui servatis servandis examinandi sint, stante insinuatō stylo, tam istius, quam aliarum Congregationum, gerendi potius partes Principis, vel supremi Magistratus, in forma extrajudiciali, quam illas Judicis, in forma contentiosa. De his causis remissis ad suos Judices tit. de regal. disc. 50. cum plur. seqq. & agitur etiam in dicto *Miscellan. Eccles. disc. 2. & seqq.*

16 Et de aliis ad istam Congregationem pertinentibus videri poterit in enunciato *Ecclesiastic. Miscellan.* ac etiam in materia jurisdictionali, & in illa regalium, occasione agendi de gabellis & vestigialibus, præsertim pro immunitate reali, & c. in locis supra relatis.

DISC. XVIII.

De Sacra Congregatione Rituum.

S V M M A R I V M

- 1 DE istius Congregationis erectione, ejusque duplici specie.
- 2 De personis, ex quibus ea constituitur.
- 3 Quæ negotia in ea peragantur, distinguitur inter contentiosa & non contentiosa.
- 4 Quanam sint contentiosa.
- 5 De receptione alicujus Sancti in Protectorem.
- 6 De questionibus contentiosis, quæ super ista protectione cadere solent.
- 7 De questionibus contentiosis præminentiarum inter Ecclesiasticos.
- 8 De aliis questionibus similibus cum sæcularibus.
- 9 De stylo procedendi in forma extrajudiciali, omniaque faciendi gratis.
- 10 Quod quandoque formatur processus, & adhibet quandam formam judicialem.
- 11 In his materiis præminentiarum deservitur consuetudini, & quando.
- 12 An ceremoniale impediatur consuetudinem.
- 13 Quod soleant etiam ista causa committi in Rota, vel de ejus voto.
- 14 De alia specie Congregationis super Canonizatione Sanctorum, & quanam interveniant.
- 15 Adhibentur etiam Medici, & alii Professores, & quare.
- 16 De Congregationibus quæ habentur coram Papa, ac etiam de Consistoriis, in hac materia.
- 17 De aliis quæ hanc materiam concernant remissivè, & quare non omnes Advocati hoc negotia pertractent.
- 18 De stylo propinarum, aliorumque emolumentorum in hac materia.
- 19 De præcedentiâ inter Sanctos.

Duplex videtur ista Congregatio, à Sixto V. cum aliis pluribus per eamdem Constitutionem quoque erecta; *Const. 74. Sixti V.* Una scilicet ordinaria, pro Ritibus Ecclesiasticis, aut pro decidendis controversiis præcedentiarum, aliarumque præminentiarum; Et altera extraordinaria, super canonizatione Sanctorum, seu beatificatione, & cultu aliquorum fervorum Dei; dum diversus est personarum interventus, seu participatio, in una, quam in altera, in ordine ad Prælatos, aliasque personas, extra illas Cardinalium, qui pariformiter in utraque interveniunt eo ipso, quod ex oraculo Papæ, huic Congregationi Rituum in genere adscribuntur; Quare de eis distinctè, ut decet, agendo.

Quatenus pertinet ad primam speciem Congregationis ordinariæ; Ea ex solis Cardinalibus constituta non est, quoniam ultra ipsorum competentem numerum, qui (prout in omnibus aliis Congregationibus) non est determinatus, sed major vel minor, pro Papæ libito, interveniunt plures Prælati, quorum unus est Secretarius, ac etiam aliqui Religiosi Theologiæ Professores & præcæteris Magister S. Palatii, & Sacrista Papæ, qui ambo sunt regulares, unus Ordinis Prædicatorum, & alter Eremitarum S. Augustini; Ac etiam unus vel plures magistri ceremoniarum Papæ.

In ista Congregatione, duo negotiorum genera peraguntur; Unum scilicet contentiosorum inter Partes; Et alterum gratioforum, seu pacificorum ex officio, vel ad supplicationem, in iis, quæ sacros ritus, & ceremonias, vel divinum cultum concernunt.

De hoc secundo genere sunt ea, quæ (ut supra,) respiciunt cultum divinum, ac ritus, & ceremonias ecclesiasticas, sine contradicte vel tertii præiudicio; Puta super concessione facultatis celebrandi officium, vel missam sub simplici, vel semiduplici, aut duplici ritu alicujus Sancti, vel Beati, Aut celebrandi octavam, aliave similia faciendi, sive declarandi aliquod dubium ceremonialis, vel quibus diebus alicujus majoris solemnitatis, celebrari possit missa votiva alicujus Sancti in propria Ecclesia, vel ubi adfit aliqua reliquia insignis, cum similibus; Nec non concedendi licentiam assumendi aliquem Sanctum in protectorem, cum facultatibus vel consequentiis, quæ exinde resultant, quando ista qualitas tutelaris canonizata sit ab hac Congregatione, & sine cujus licentia hodie id fieri non potest ex Apostolicis decretis.

Super hoc autem in specie, nostrâ ætate, in plerisque Italiae, ac Hispaniarum Civitatibus, iste punctus practicatus fuit in forma contentiosa, an scilicet, potius unus, quam alter Sanctus recipi deberet in protectorem; Sive an recipi posset ille, cui permissum sit, præstari cultum tanquam Beato, sed adhuc non esset solemniter canonizatus; Et quamvis in plerisque aliis Civitatibus, & locis praxis hujusmodi quæstiones docuerit in forma contentiosa, præsertim vero in Civitate Pampilonensi; Attamen, frequentius, quam alibi id sequitur in Civitate Neapolitana, ubi, ob nimiam illius populi devotionem & ob religiosorum magnas æmulationes spirituales, hujusmodi quæstiones frequenter audiri consueverunt, tam circa inclusionem unius, in exclusionem alterius, inter Ordines, vel Religiones, ex quibus illi servi Dei fuerint, quam etiam circa multiplicatam, adeo ut Ordinarius, de cujus consensu hujusmodi protectiones, & non alias concedi solent, excusari soleat, quod non adesset amplius locus in insigni cappella Civitatis, in quo statuta reponi valeant. *de ista cappella sub tit. de præminent. disc. 12. & tit. de Regular. disc. 20.*

Quinimò, etiam quoad eos, qui jam recepti sint in Protectores, frequentes (& quidem scandalosæ) controversiæ audiri consueverunt, inter religiosos diversarum Religionum, super præcedentia statuarum, vel imaginum; Sive inter illos ejusdem Religionis originariæ, quæ in plures filiales, vel reformationes divisa sit, super habitu statuta, vel imaginis illius Sancti, ut præsertim contigit de Sancto Antonio Patavino, an habere deberet capuccium pyramidatum quo utuntur Capuccini; vel rotundum, seu quadratum, quo utuntur Conventuales, vel Observantes; Sive ad quos in publicis processibus pertineat, illam statuam associare, & præsertim inter calceatos, & discalceatos Carmelitas, circa statuam S. Theresiæ, moderna praxis docuit, *de hoc sub tit. de Regular. disc. ibidem.* cum similibus æmulationibus, seu levitatibus; Ideoque etiam pro zelo majestatis ac existimationis Civitatis, & populi, & pro servitio cultus, ac devotionis, prudens, atque commendabile videretur confi-

lium, ut forsitan per sæculum in his omnimodum silentium, ibi imponeretur.

Alterius generis contentiosi negotia sunt, quæstiones præcedentiarum, aliarumque præminentiarum; in processibus, aliisque publicis functionibus, inter sæculares, & regulares; Vel respectivè inter utriusque Cleri diversa Capitula, vel monasteria, seu conventus; Aut inter ejusdem Capituli dignitates, vel Canonicos, aliove clericos, & præsertim inter dignitates in Cathedrali, & Metropolitana, super jure faciendi primarias, & pontificales functiones cum similibus.

Aut etiam super jure funerandi vel celebrandi officium super cadavere in funere; Aut super jure prohibendi celebrationem ejusdem solemnitatis; Vel prohibendi jam celebrari solitam; Vel super jure prohibendi novas erectiones congregationum, & confraternitarum, Nec non super modo affictendi Episcopo, vel alteri Prælato, eique occurrendi, vel associandi respectivè Aut super usu pontificalium, quem habent nonnulli Prælati inferiores, præsertim regulares, & cum qua moderatione uti debeant, cum similibus controversiis inter ecclesiasticos. *de his sub tit. de præminent. serè per tot. & in Miscellan. eccles. ac etiam tit. de Regular. disc. 19.*

Vel ubi agatur de controversiis præminentialibus inter ecclesiasticos & sæculares, vel respectivè inter ipsosmet sæculares super præminentiiis & honorificis tractatibus, qui Principibus, vel Baronibus, aut Gubernatoribus, aliisque publicis Magistratibus, aut Patronis, vel aliis qualificatis viris sæcularibus debeantur, vel respectivè congruant, throni scilicet elati seu baldacchini, vel sedis, aut scamni *tit. de præminent. disc. 26. & 27. & tit. de jure patron. disc. 52. & alibi.* Et in summa de omnibus quæ concernunt ea, quæ Ecclesiarum cultum & ecclesiasticum ritum percutiunt.

In omnibus tamen utriusque generis negotiis, idem adhibetur stylus, qui in aliis Congregationibus, est insinuat, procedendi scilicet per viam summaria ac extrajudicialis cognitionis, prævis ejusdem extrajudicialibus informatiombus, ab Ordinario loci, vel a superiori regulari respectivè; Omnesque expeditiones, & provisiones concedendi gratis omnino.

Bene verum, quod ista Congregatio, magis quam alia, aliquam Tribunalis contentiosi imaginem habere videtur, formando scilicet processum, cum examine testium in Curia, per Notarium, quo uti solet in causis, vel actis beatificationis, & canonizationis Sanctorum; Ac etiam concedendo remissoriam in partibus; Et super qua, ad instar ejus, quod quotidiana Rotæ praxis docet, formales disputationes haberi solent per tramites juris, & cum eisdem regulis, de quibus *sub tit. de judici. in materia remissoriae, & in altera compulsoriae seu extractionis scripturarum tit. de judic. 28. & 31.* Id autem ex ea ratione provenit, quod cum in hac materia præminentiarum, consuetudini nimium deferendum sit, præsertim verò ubi ea sit immemorabilis, qua accedente, in jure admittitur, ut minus dignus præcedat magis dignum, majoresque habeat præminentias; Pro casibus tamen particularibus, non autem pro regula universalis, cum tunc corruptela potius talis consuetudo dici mereatur; Hinc proinde hujusmodi

di assertæ consuetudinis probationes, etiam in ipsa sacra Congregatione facere oporteat. *ead. tit. de præminent. à disc. 18. ad 22. & in Miscellan. Ecclesiast.*

Prout etiam super hujusmodi consuetudinibus disputari solent quæstiones juris, quando ¹² scilicet aduersentur ceremoniali Romano, ratione clausularum contentarum in Constitutione Clementis VIII. ejusdem ceremonialis confirmatoria, quarum clausularum virtus, & operatio est, inficere quamcunque contrariam possessionem, vel observantiam, unde de consequenti tollitur vel impeditur consuetudo, inter cuius requisita illud possessio est præcipuum, ac substantiale; Adhuc tamen hujusmodi clausularum obstaculum, evitari solet; Vel ratione non compræhensionis; Vel quia consuetudo sit potius interpretativa casus dubii; Aut quod jam introducta esset de tempore additionis ceremonialis. *ead. tit. de præminent. & Miscellan. Ecclesiast. pluries.*

Dantur tamen frequentes casus, quod in hujusmodi causis contentiosis, in quibus formales probationes facere oporteat, Pontifex demandet, ut cognoscatur de voto Rotæ in forma iudiciali; Sive quod eas avocet à Congregatione, atque committat in Rota, decidendas prout de jure; Id autem certam non habet regulam vel praxim, cum sit materia arbitraria, pro facti qualitate, & circumstantiis regulari solita; Et quandoque Papa hoc arbitrium regulare solet cum voto Prælatorum Signaturæ Gratiæ ad quam una Partium, quæ de iudicio Congregationis conqueratur, recurrere solet, ut etiam quandoque praxis docet, in negotiis aliarum Congregationum Episcoporum, & Regularium, vel Concilii, sive Immunitatis. *pluries dicto tit. de præminent. & dicto Miscellan. Ecclesiast. & alibi.*

Quo verò ad aliam speciem Congregationis, quæ tractat solum negotia canonizationis, vel beatificationis fervorum Dei; Illa constituitur, ex eisdem Cardinalibus, & Secretario, aliisque Prælatibus, & Officialibus vel Theologis de quibus supra; Verùm aliorum quoque Prælatorum, & Religiosorum, ac Officialium super additionem recipit, Promotoris scilicet Fidei, cuius officium, non ex necessitate, sed ex frequentiori usu, annexum esse solet officio Advocati fiscalis; Nec non interveniunt tres antiquiores, Rotæ Auditores, tanquam supponendi periti Canonistæ, qui partes Assessorum ita gerere videntur; Ac etiam unus ex Prothonotariis partiepantibus, cui illa causa injuncta, seu distributa sit, siquidem isti Prothonotarii, circa initia primitivæ ecclesiæ, sub Clemente I. deputati fuerunt pro hoc munere scribendi acta Martyrum; Ac etiam adhibentur alii Theologi, qui Consultores, vel respectivè Qualificatores dicuntur, ut res tantæ importantiæ, tam super compilatione processuum, quam super discussione probationum, & aliis, quæ contingunt, cum nimia maturitate, atque cum consilio quamplurimum peritissimorum virorum, in omnibus licentiis, & facultatibus, examinentur.

¹⁵ Hinc proinde adhiberi quoque solent, pro consilio, probatissimi, ac periti medici, & philosophi, alique professores, ad effectum discutendi, an illæ operationes, quæ miraculis referuntur, dici mereantur supernaturales, vel

Card. de Luca. Relatio Curia Romana.

provanire possint à potentia naturali, quamvis difficili, & rata.

Postquam verò probationes, respectu sicuti-¹⁶ ficationis, vel respectivè canonizationis, bene, ac maturè discussæ sunt, adeò ut negotium in pluribus Congregationibus bene præparatum sit, tunc super eo, magis solemnibus Congregatio habetur coram ipso Papa, qui audito voto Congregationis, decretum interponit super beatificatione, vel super concessione cultus, ac similibus functionibus, præter canonizationem, sive adscriptionem cathalogo Sanctorum, utpotè obligatoriam de fide; Ideoque postquam negotium examinatum est, etiam in ista magis solemnibus Congregatione coram Papa, examinatur etiam in pleno Consistorio secreto, deindeque aliud habetur Consistorium magis solemnè & publicum, in quo interveniunt omnes Archiepiscopi, & Episcopi, qui in Curia præsentibus reperiantur, qui omnes votum proferunt, per quamdam imaginem Concilii.

Quales verò sint formulæ, quæ in hujusmodi processibus adhibeantur, & quid præcedere debeat, priusquam hujusmodi probationes admittantur, meum non est peragere, cum ex quodam ¹⁷ antiquo Curia stylo, ita exigente quoque natura seu qualitate hujusmodi negotiorum, quæ viros minus occupatos, eique penè in totum addictos exigere videtur, & occupati Advocati non de facili in eis se ingerere soleant, Ideoque dedecet, ut non bene versatus, in his se ingerat, potissime quia liberuli particulares super decretis Apostolicis, vel Sacra Congregationis, aliisque formulis habentur, ubi facilè est videre.

In ista verò negotiorum specie, quidam habetur antiquus stylus singularis, qui in aliis Congregationibus non viget, quod scilicet Cardinalibus Congregationis, aliisque Officialibus, ac operariis ratione magni laboris, qui desuper adhibendus est, in studio, ac revolutione valde voluminosorum processuum super probationibus, solvuntur propinæ, seu sportulæ, aliæque emolumenta; Ideoque apud probos, ac zelantes viros, problematica est quæstio, an iste usus, quamvis antiquus, atque de stricta juris censura licitus, aboleri debeat, nec nè? Multis que placet opinio affirmativa, ad tollendas occasiones obloquutionum vulgi ignari, vel maligni, ac æmulorum Romanæ Curia, dum ex dicto Apostoli, *Sapientibus & insipientibus debitores sumus*; De hoc autem meum non est agere, ideoque totum reservatur iudicio eorum, ad quos pertinet.

In nuperrima verò quinque Sanctorum Canonizatione, per Clementem decimum facta, ¹⁹ etiam inter ipsos Sanctos, pro nostra capacitate, vel consolatione, præcedentiæ quæstio in ista Congregatione disputata fuit, de qua in *Ecclesiastico Miscellano* agitur.

Discurs. 40.

* * *

* *